

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

Commissie Duurzaamheidsvraagstukken Biomassa (CDB)
T.a.v. mevrouw Ella Lammers (secretaris CDB)
Croeselaan 15
Postbus 8242
3503 RE Utrecht

**Directoraat-Generaal
Milieu en Internationaal**

Directie Duurzaamheid
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

drs. R.J.A.J. Thijssen
T 070-456 1106
robbert.thijssen@minienm.nl

Ons kenmerk

IenM/BSK-2013/220487

Datum 03 DEC. 2013
Betreft Reactie op uw advies 'Duurzame biomassa in de chemiesector'

Geachte mevrouw Corbey,

De Commissie Duurzaamheidsvraagstukken Biomassa (onder uw voorzitterschap, hierna de CDB) heeft in december 2012 haar advies 'Duurzame biomassa in de chemiesector' aan de regering aangeboden.

In het advies stelt de CDB dat vergroening van de chemiesector bijdraagt aan duurzaamheid. De CDB doet een aantal concrete aanbevelingen over de efficiënte inzet van duurzaam geproduceerde biomassa in de chemiesector en geeft aan op welke wijze duurzame productie van biomassa kan worden gewaarborgd.

Het kabinet onderschrijft de hoofdlijn van het advies die past in de visie van het kabinet op groene groei en aansluit op het duurzaamheidsbeleid voor biomassa zoals verwoord in de 'Hoofdlijnennotitie Biobased Economy' van april 2012 (Kamerstuk 32637, nr. 32). In de kabinetsbrief 'Groene Groei: voor een sterke, duurzame economie' (Kamerstuk 33043, nr. 14) worden een aantal lijnen geschetst om het concurrentievermogen van Nederland te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie terug te dringen.

In deze brief zal per aanbeveling van uw commissie de kabinetsreactie worden gegeven.

Aanbevelingen en kabinetsreactie

Zorg in overleg met de sector voor een duidelijk duurzaamheidsregime en stuur op CO₂-reductie.

Voor een duurzame chemiesector is het essentieel dat de duurzaamheid van de ingezette biomassa wordt gewaarborgd. Het gaat om grote volumes biomassa, zowel teelt als reststromen, van Europese bodem en daarbuiten. Aard en herkomst van de biomassa moet duidelijk zijn, en de biomassa moet voldoen aan duidelijke duurzaamheidseisen. Om aan te tonen dat aan duurzaamheidseisen wordt voldaan, kan worden aangesloten bij bestaande certificeringssystemen die zijn ontwikkeld voor voedsel, energie en/of biobrandstoffen.

Een integraal overheidsbeleid dat stuurt op CO₂-reductie bevordert de efficiënte inzet van biomassa in de chemiesector en tussen verschillende sectoren. In de CO₂-berekeningen moet ook ILUC (Indirect Land Use Change) worden meegeteld. In het huidige beleidsinstrumentarium is ruimte om CO₂-reductie door de inzet

van biomassa in de chemiesector beter te belonen. Cruciaal hier is een level playing field in Europa.

**Directoraat-Generaal
Milieu en Internationaal**
Directie Duurzaamheid
IenM/BSK-2013/220487

Kabinetsreactie

Voor het gebruik van biomassa in de chemie zijn momenteel geen specifieke stimuleringsmaatregelen vanuit de overheid van toepassing. De sector heeft wel ambities om het gebruik van biomassa in de chemie fors te vergroten en zal in dat kader met dezelfde duurzaamheidsvragen als de bio-energiesector worden geconfronteerd. Het gaat er met name over de vraag of de productie van de biomassa op een duurzame wijze gebeurt en of het uiteindelijke productieproces gebaseerd op biomassa duurzamer is dan de fossiele productie.

Het kabinet stelt voor om met de chemiesector en de CDB in gesprek te gaan en de mogelijkheid van een Green Deal 'Duurzame biomassa in de chemiesector' te verkennen. Het heeft de voorkeur om dit gezamenlijk met de bedrijven uit de agrosector op te pakken. Een mogelijkheid is om de bestaande Green Deal met de chemiesector en de rubber- en kunststofindustrie (Green Deal B-119 m.b.t. NRK Groen Certificaten) uit te breiden met deze verkenning.

In de verkenning zal analoog aan de aanpak voor vaste biomassa in de energiesector (Green Deal B-141 m.b.t. Rapportage Duurzaamheid Vaste Biomassa voor Energie) bekeken worden hoe de herkomst en duurzaamheid van biomassa voor de chemie transparant kan worden gemaakt. In een dergelijke Green Deal zouden ook afspraken gemaakt kunnen worden tussen de chemiesector en de overheid over een minimum percentage CO₂-reductie voor hernieuwbare chemie.

Wij zijn het met u eens dat we ernaar moeten streven dat de aard en herkomst van de biomassa duidelijk moet zijn en dat de biomassa moet voldoen aan duidelijke duurzaamheidseisen. Het kabinet zal zich dan ook blijven inzetten voor een verbreding van de Europese duurzaamheidseisen voor biobrandstoffen naar andere biomassatoepassingen. In de kabinetsreactie op uw advies 'Duurzaamheid en daadkracht' zijn de algemene lijnen van het duurzaamheidsbeleid voor biomassa geschetst.

De aansluiting bij bestaande certificeringssystemen voor toepassing van duurzame biomassa in andere sectoren, zoals de NTA8080 voor biomassa of gewasspecifieke systemen (palmolie, soja, suiker) ligt voor de hand. Voor de uitvoering van een certificeringssysteem is het belangrijk dat de eisen ook haalbaar zijn voor innovatieve MKB-bedrijven. Dit geldt zowel voor de kosten van het certificaat als voor de uitvoeringskosten van bedrijfsvoering en productie. Voorafgaand aan de vaststelling van een dergelijk systeem adviseren we een uitvoeringstoets te doen naar de haalbaarheid en consequenties voor met name MKB-bedrijven.

Voor ondernemers is het belangrijk dat de certificering een economische waarde geeft. Dit vraagt een kansrijke afzetmarkt. Het kabinet heeft in de Green Deal met de chemiesector en de rubber- en kunststofindustrie (Green Deal B-119 m.b.t. NRK Groen Certificaten) afgesproken om te verkennen op welke wijze duurzaamheid van biobased producten in een certificaat kan worden omgezet. Ook laten wij in het kader van deze Green Deal momenteel onderzoek doen naar de mogelijkheden van duurzaam inkopen voor biobased producten.

Mocht de chemiesector voor communicatie naar de consument gebruik willen maken van een keurmerk voor duurzame biobased producten, dan wijzen wij u voor de borging en eventuele ontwikkeling daarvan op de kennis van Stichting Milieukeur en Milieu Centraal op dit terrein.

Creëer een level playing field binnen en tussen verschillende sectoren.

Het is efficiënt om biomassa in de chemiesector in te zetten. Inzet van biomassa

in de chemiesector is efficiënter in termen van CO₂-reductie dan de inzet van biomassa als bio-energie of voor biotransportbrandstoffen. Bovendien zijn er voor de chemiesector geen alternatieven. De chemiesector heeft als grondstof een koolstofbron nodig; naast fossiele grondstoffen kan deze gevonden worden in biomassa.

**Directoraat-Generaal
Milieu en Internationaal**
Directie Duurzaamheid
IenM/BSK-2013/220487

Kabinetsreactie

Het kabinet deelt de intentie van de CDB om een level playing field te creëren binnen en tussen de verschillende sectoren die biomassa toepassen. Om daaraan een bijdrage te leveren zijn wij voorstander van het wegnemen van de barrières voor de import van bio-ethanol om het gebruik van hernieuwbare grondstoffen voor de chemische industrie te bevorderen. Hiervoor is afstemming binnen EU nodig.

Bevorder innovatie in de chemiesector.

De nieuwe routes in de chemiesector (nieuwe procesroutes en nieuwe producten) die optimaal CO₂ besparen vereisen consistent en versneld ingevoerde innovatie. Het betreft een veelheid aan routes en producten, die niet meteen rendabel zijn. Het is belangrijk dat innovatie gericht op verduurzaming (tijdelijk) wordt ondersteund.

Kabinetsreactie

Om innovatie te bevorderen en om cascadering van biomassa technisch mogelijk te maken zet het kabinet in op een structurele innovatieaanpak via de topsectoren, o.a. in de Topsector Chemie (Topconsortium voor Kennis- en Innovatie (TKI) Biobased Economy). In dit TKI wordt geïnvesteerd in onderzoeksprojecten en demonstratie installaties voor opwaardering van biomassa, bioraffinage en voor de ontwikkeling van nieuwe innovatieve biobased materialen.

Zoals aangegeven in het regeerakkoord streeft het kabinet naar een circulaire economie en naar een (Europese) markt voor duurzame grondstoffen en hergebruik van schaarse materialen. Via de Groene groei agenda van het kabinet en daarbinnen in de domeinen 'Van afval naar grondstof' en 'Biobased economy' wordt hieraan invulling gegeven. Uw advies met betrekking tot producentenverantwoordelijkheid zal bij de uitwerking van deze domeinagenda's worden meegenomen.

Het kabinet streeft ernaar dat biomassa zo optimaal mogelijk wordt ingezet ('cascadering'). Door middel van beleidsadviserend onderzoek bekijkt het kabinet wat de meest optimale inzet is van biomassa. Ook loopt een onderzoek naar de mogelijkheden van 'cascadering': onderzocht wordt hoe de verschillende toepassingen van typen biomassa te rangschikken zijn, rekening houdend met uitgangspunten als efficiëntie, duurzaamheid en hoogwaardigheid.

De komende maanden zal het kabinet op basis van deze onderzoeken het beleid rond cascadering voor duurzame inzet van biomassa voor zowel voedsel, grondstoffen en energie verder uitwerken. Hierin wordt ook de motie Van Gerven (16 januari 2013) meegenomen.

Ontwikkel ondersteunende instrumenten.

Om te sturen op CO₂ en innovatie zijn tools noodzakelijk waarmee de CO₂-balans van een product en een hele productieketen kan worden berekend. Daarnaast zijn andere duurzaamheidsaspecten van belang. CO₂-reductie mag niet ten koste gaan van andere belangrijke duurzaamheidsaspecten zoals andere emissies naar lucht of water of toxiciteit van het product.

Kabinetsreactie

Het kabinet vindt het belangrijk dat de duurzaamheidsaspecten van biomassa op een goede manier gemeten kunnen worden, bij voorkeur Europees geharmoniseerd. Het moet daarbij niet alleen over de CO₂-balans gaan, maar ook over bijvoorbeeld de (indirecte) veranderingen van landgebruik die milieuschade veroorzaken (ILUC) en effecten op biodiversiteit.

Met betrekking tot uw advies over een standaard Levenscyclusanalyse (LCA)-methodiek en 'best practices' verwijst het kabinet naar ontwikkelingen onder de vlag van de EU-roadmap 'Resource Efficient Europe' om tot meer harmonisatie te komen rond LCA-methodieken. Het RIVM heeft met enkele Nederlandse universiteiten de LCA-methodiek ReCiPe ontwikkeld. Deze methodiek staat internationaal hoog aangeschreven en wordt steeds frequenter gebruikt in Nederland en daarbuiten. Het kabinet ondersteunt verschillende onderzoeksprojecten gericht op de LCA-aspecten van de verschillende toepassingen van biomassa in biomaterialen en bio-energie.

Met betrekking tot de monitoring van de inzet van biomassa in de chemiesector wijst het kabinet op de Monitor materiaalstromen (CBS, 2013) over het gebruik van grondstoffen en materialen door de Nederlandse industrie. Hierin is ook het gebruik van biomassa meegenomen.

Innoveer ook in de landbouw.

Innovatie verdient niet alleen ondersteuning in de chemische sector, maar ook in de landbouwsector. Een efficiënte landbouw is noodzakelijk om aan de vraag naar biomassa te kunnen voldoen.

Kabinetsreactie

Het gemeenschappelijke landbouwbeleid zal komende jaren worden aangepast. Met name het marktordeningsbeleid voor suiker en zetmeel zal van invloed zijn op de mogelijkheden voor groene grondstoffen voor de biobased economy. Door de afbouw van de marktordering voor suiker zullen de Europese en wereldmarkt van suiker sterker met elkaar worden verbonden en verschillen in prijs gaan verdwijnen.

Hoogachtend,

DE STAATSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

H.G.J. Kamp